

เล่มที่
4

ชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

จากหลักสูตร...สู่แผนการสอนคิด

เอกสาร ศษ. ที่ ๑๓/๒๕๕๔

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๑

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อให้ผู้อบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิด ตามในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อให้ผู้อบรมสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และระดับชั้นที่รับผิดชอบได้
3. เพื่อส่งเสริมการสอนคิด ของครูผู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาเนื้อหาสาระแต่ละหน่วยให้เข้าใจ หากยังไม่เข้าใจขั้นตอนใด ขอให้ทบทวนเนื้อหาสาระนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง
2. นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการศึกษาไปประยุกต์ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นที่ท่านรับผิดชอบต่อไป

ขอบข่ายของเนื้อหา

เอกสารฉบับนี้ มีขอบข่ายของเนื้อหา ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่
 บทนำ แนวคิด และความสำคัญของการเขียนออกแบบการจัดการเรียนรู้
 หน่วยที่ 1 การพัฒนาทักษะการคิดในการจัดการเรียนรู้
 หน่วยที่ 2 จากหลักสูตรสู่การสอนคิด

บทนำ

แนวคิด และความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษา มาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 กล่าวถึงการจัดการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยเน้นความสำคัญด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม
 2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบำรุงรักษาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
 3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา กฎมปิญญาไทย
 4. ความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
 5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
- (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 9)

ความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับเป้าหมายการจัดการศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงต้องจัดการศึกษามุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่จะต้องเกิดกับผู้เรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
3. ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทักษะการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. ด้านสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
5. ด้านสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

การจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้ง 5 ด้านนั้น สถานศึกษาต้องมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนและท้องถิ่น ครูผู้สอนต้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา มีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ที่ต้องมุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหา ผู้เรียนเรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ตรง ได้ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เรียนรู้แบบผสมผสานความรู้ ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย และเกิดการเรียนรู้คุณธรรม มีทักษะกระบวนการคิดที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาทักษะการคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 24 ระบุให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมผู้สังคมท่ามกลางอนาคตที่สอดคล้องกับมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่กำหนดว่าต้องปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสมรรถนะของผู้เรียนว่า เมื่อเรียนรู้ตามหลักสูตรแล้วจะต้องมีสมรรถนะด้านทักษะการคิด

การพัฒนาทักษะการคิด เป็นจุดเน้นที่สำคัญของการพัฒนาด้านปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทของการคิดที่มีความซับซ้อน นำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาได้หลายทาง ในการจัดการเรียนรู้ให้ได้พัฒนาทักษะการคิดเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย คิดได้อย่างยืดหยุ่นและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างถึงการนำทักษะการคิดไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ทำให้การคิดนั้นชัดเจนขึ้นและทำให้ผู้เรียนเข้าใจและไตร่ตรองวิธีการของตนเอง รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมตนเองได้มากขึ้น

การพัฒนาทักษะการคิดตามหลักสูตร ครูต้องออกแบบการเรียนรู้อย่างรอบคอบโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิด วิธีสอน มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระของหลักสูตร รวมถึงบรรยากาศในชั้นเรียนควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิด เช่น การตั้งคำถาม การสังเกต ฯลฯ การพัฒนาทักษะการคิดในชั้นเรียนอาจทำได้หลายวิธี การพัฒนาทักษะการคิดโดยการจัดการเรียนรู้สอดแทรกในหลักสูตร คือการกำหนดประเภทการคิดที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ใดสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมุ่งพัฒนาทักษะการคิดประเภทนั้นๆ ไปพร้อมกับสาระที่เรียนผู้เรียนก็จะได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการคิด เจตคติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปพร้อมกัน

การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องทักษะการคิด

การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องทักษะการคิด มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เพื่อที่จะช่วยให้เห็นการสอดคล้องทักษะการคิดที่หลากหลาย สอดคล้อง เหมาะสมกับผู้เรียน และเนื้อหาสาระ
2. วิเคราะห์ภาพรวมของการคิด และประเภทของการคิดที่ต้องการพัฒนาในสาระต่าง ๆ ว่าต้องมีการคิดแบบใดบ้างที่จะเกิดขึ้นได้จากการจัดการเรียนรู้
3. กำหนดเป้าหมายการสอนและผลสำเร็จของผู้เรียน อย่างรอบด้าน
4. พัฒนาภาษาสำหรับสื่อสารเกี่ยวกับความคิด คำศัพท์หรือนิยามการคิดที่แตกต่างกัน เช่น การเรียงลำดับ การจำแนกประเภท การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ เป็นต้น
5. พัฒนารูปแบบวิธีการสอนเพื่อช่วยให้การคิดของผู้เรียนชัดเจนขึ้น ด้วยเทคนิค ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคิดและพูดออกมา การแบ่งปันการคิดด้วยการคิดเป็นคู่ (จับคู่คิด) การเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปรายเป็นกลุ่มในเรื่องราวที่เกี่ยวกับการคิด เป็นต้น
6. ครูต้องสาธิตและเป็นแบบอย่างของขั้นตอนในกระบวนการคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกตามขั้นตอนการคิด ซึ่งผู้เรียนจะมีทักษะการคิดดีว่าการให้ผู้เรียนอธิบายการคิดของตนเอง การเป็นต้นแบบการคิด สามารถทำได้ดังนี้
 - สาธิตการคิดในประเภทการคิดที่ต้องการ
 - กระตุ้นให้คิดและพูดออกมาด้วยการตั้งคำถาม
 - ให้ผู้เรียนตรวจสอบตนเอง
 - คาดคะเนเหตุการณ์ เรื่องราวที่จะเกิดขึ้น
 - การให้ข้อมูลย้อนกลับและกระตุ้นผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการของตนในขั้นตอนต้นๆ
7. พัฒนานิสัยแห่งการคิด ครูต้องสร้างบรรยากาศการคิดของผู้เรียน เช่น สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการเป็นนักคิดที่ดี คุณค่าของนิสัยแห่งการคิด และฝึกนิสันักคิดที่ดีโดย
 - ใฝ่รู้ด้วยการตั้งคำถามในเรื่องที่ต้องการรู้
 - คิดให้กว้าง คิดให้กระจ่าง และคิดรอบคอบ
 - กล้าเสี่ยงที่จะคิด
 - จัดระบบการคิด
 - ประเมินการคิดของตนเอง
8. การประยุกต์การคิดเข้ากับเนื้อหาสาระอื่น ๆ โดยการเชื่อมโยงระหว่างการคิดประเภทต่าง ๆ ที่เรียนในสสารนั้นๆ กับสาระอื่นๆ กำหนดตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะการคิด

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5. ขั้นสรุปคำตอบ

4. ขั้นพิจารณาแยกแยะข้อมูล

3. ขั้นกำหนดหลักการหรือหลักเกณฑ์

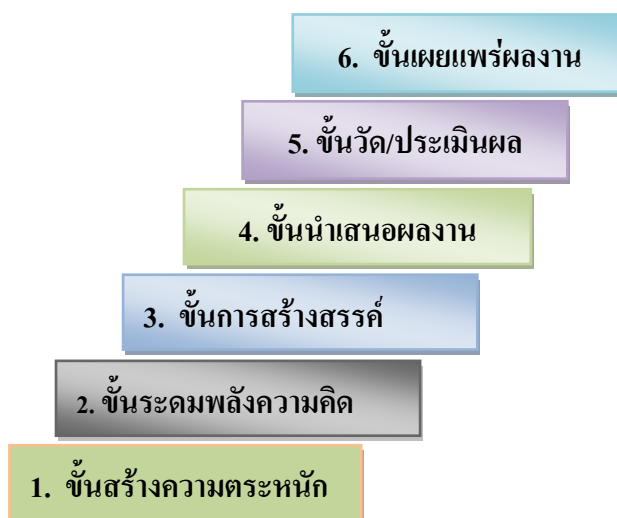
2. ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์

1. ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องวิเคราะห์

รายละเอียดขั้นตอน

1. **ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องวิเคราะห์** เป็นการกำหนดวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่อง หรือข้อมูลที่จะวิเคราะห์
2. **ขั้นกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์** เป็นการกำหนดประเด็น ข้อสงสัยจากปัญหาของ เรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ โดยการตั้งคำถามนำไปสู่การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. **ขั้นกำหนดหลักการ หรือหลักเกณฑ์** เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยก ส่วนประกอบของสิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่กำหนดให้วิเคราะห์ เช่น เกณฑ์ ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนความต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์ เชิงเหตุผล
4. **ขั้นการพิจารณาแยกแยะข้อมูล** เป็นขั้นตอนการพิจารณาแยกแยะข้อมูลเป็นส่วนย่อยๆ โดยใช้เทคนิคการใช้คำถาม เช่น ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นต้น
5. **ขั้นสรุปคำตอบ** เป็นขั้นรวบรวมข้อมูล ประเด็นสำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบของสิ่งที่ กำหนดให้ตามวัตถุประสงค์

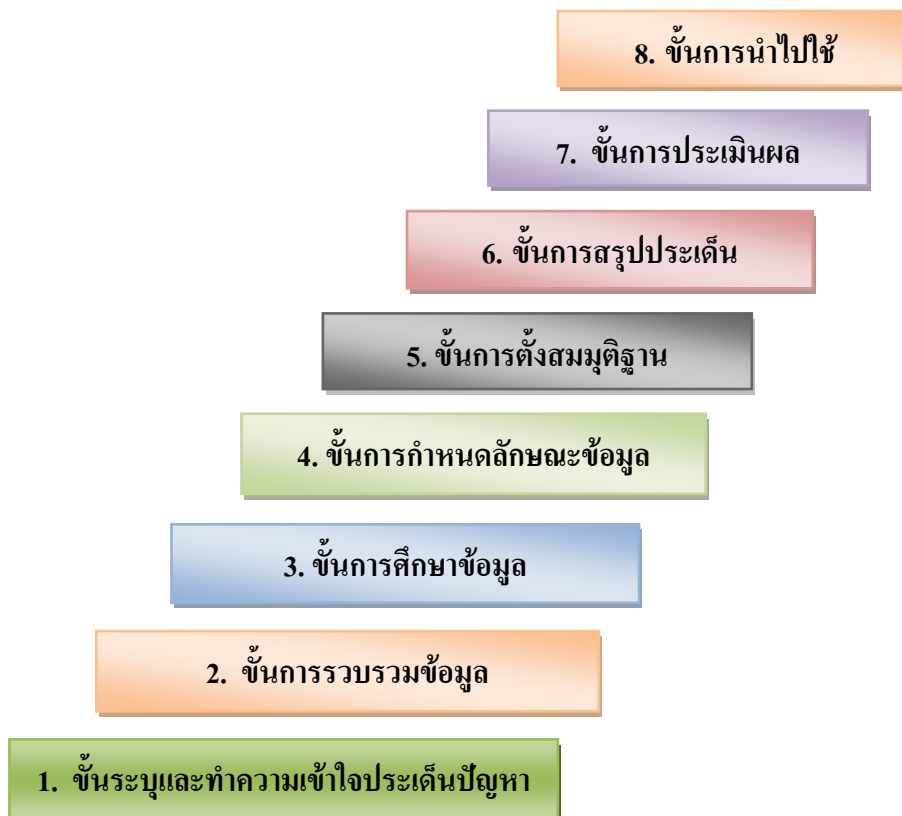
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

รายละเอียดขั้นตอน

- 1. ขั้นสร้างความตระหนัก** เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะสร้างความสนใจของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งครูอาจใช้ เพลง เกม นิทาน ปริศนาคำทาย ลีลาท่าทางต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการจินตนาการและพร้อมที่จะเรียนรู้
- 2. ขั้นระดมพลังความคิด** เป็นการดึงศักยภาพของผู้เรียนทุกคนให้สามารถค้นหาคำตอบ และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม โดยครูทำหน้าที่เพียงผู้อำนวยความสะดวก
- 3. ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน** เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการระดมพลังความคิดแล้ว ผู้เรียนจะเกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานในรูปแบบต่าง ๆ
- 4. ขั้นนำเสนอผลงาน** เป็นขั้นตอนสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการนำเสนองาน วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นผลจากการนำเสนอของผู้อื่น เป็นการส่งเสริมการรู้จักยอมรับการมีเหตุผล การประยุกต์ การนำไปใช้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ
- 5. ขั้นวัดประเมินผลงาน** เป็นการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการประเมินตนเอง และผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย ปัญญาธรรม ภาวะธรรม สามัคคีธรรมเพื่อให้ยอมรับผลการประเมินเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาผลงาน
- 6. ขั้นเผยแพร่ผลงาน** เป็นการนำเสนอความรู้และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเพื่อให้เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องชื่นชมผลงาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

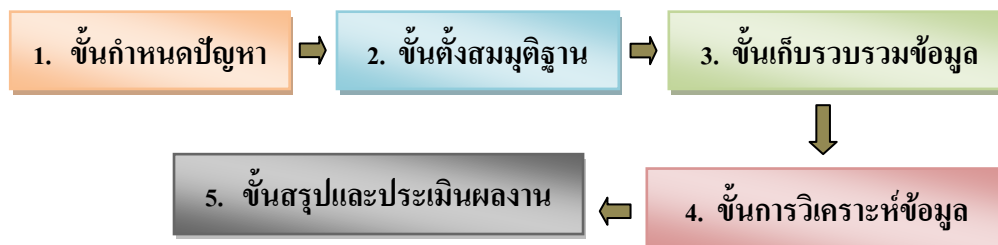
รายละเอียดขั้นตอน

1. **ขั้นระบุและทำความเข้าใจประเด็นปัญหา** เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาและพิจารณาข้อมูล หรือ สถานการณ์ที่ปรากฏ แล้วกำหนดประเด็นปัญหาที่สำคัญให้ชัดเจน
2. **ขั้นการรวบรวมข้อมูล** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา จาก แหล่งข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต
3. **ขั้นการศึกษาข้อมูล** เป็นขั้นตอนการศึกษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยพิจารณาจาก แหล่งที่มา ความถูกต้อง ความเพียงพอของข้อมูลทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ
4. **ขั้นการกำหนดลักษณะข้อมูล** เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แยกแยะความแตกต่างของข้อมูล ที่มี ว่าเป็นความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริง แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญ

5. **ขั้นการตั้งสมมุติฐาน** เป็นการกำหนดขอบเขตและแนวทางการสรุปประเด็นปัญหา หรือข้อโต้แย้ง โดยอาศัยความเชื่อมโยงสัมพันธ์
6. **ขั้นการสรุปประเด็น** ให้ผู้เรียนหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยใช้หลักการ ความสมเหตุสมผลในการพิจารณาตัดสินใจ ทั้งด้านส่วนรวมและส่วนย่อย
7. **ขั้นการประเมินผล** เป็นการให้ผู้เรียนคาดคะเนหรือพยากรณ์ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ หรือทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอย่างน่าเชื่อถือ โดยอาศัยเกณฑ์การประยุกต์ใช้ และการกำหนดความสมเหตุสมผล
8. **ขั้นการนำไปใช้** เป็นขั้นตอนการทดสอบข้อสรุป และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา

รายละเอียดขั้นตอน

- 1. ขั้นกำหนดปัญหา** ปัญหาที่นำมาเป็นบทเรียนอาจนำมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข่าวและเหตุการณ์ นิทาน เรื่องเล่า ภาพยนตร์ สถานการณ์ที่น่าสนใจ เป็นต้น
- 2. ขั้นตั้งสมมุติฐาน** เกิดขึ้นได้จากการสังเกต การรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ประสบการณ์เดิม จนสามารถนำมาคาดคะเนคำตอบของปัญหาอย่างมีเหตุผล
- 3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล** เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่าน การสังเกต การสัมภาษณ์ การสืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วจึงทำการจดบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้คำตอบของปัญหาในที่สุด
- 4. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล** เป็นขั้นตอนนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น หรือทำการทดลอง มาเผยแพร่ให้เพื่อนทราบ และมีโอกาสอภิปราย ซักถาม แสดงความคิดเห็น ตอบคำถาม โดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือและแนะนำ เป็นการนำไปสู่การสรุปข้อมูลในขั้นต่อไป
- 5. ขั้นสรุปและประเมินผลงาน** เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้ แบบกระบวนการแก้ปัญหา เป็นการสรุปข้อมูลที่ได้ แล้วสรุปเป็นผลการเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนต่อไป

หน่วยที่ 2

จากหลักสูตร...สู่การสอนคิด

หลักการสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

การจัดการเรียนรู้

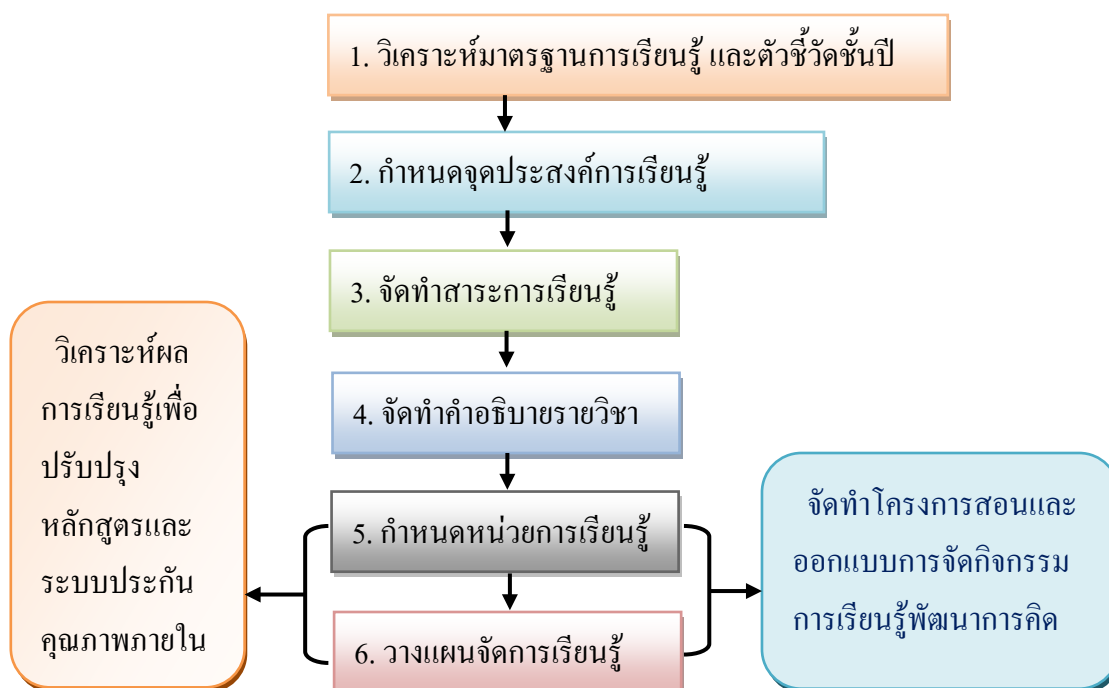
1. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมาย
2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่สำคัญในแต่ละชั้นปี
3. การจัดการเรียนรู้ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด
กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการปฏิบัติ เป็นต้น
4. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ครูจะต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ผู้สอนต้องเริ่มต้นจากการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด แล้วเชื่อมโยงหัวข้อความรู้จากบทเรียนที่เรียนกว่าสาระการเรียนรู้ ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดข้อใดบ้าง เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ก่อน แล้วจึงกำหนดชิ้นงานที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินผลงาน แล้วจึงกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันตามลำดับ

การออกแบบการเรียนรู้ เป็นหลักฐานร่องรอยแสดงความสามารถของครูผู้สอนว่าได้จัดการเรียนรู้ตรงตามเจตจำนงที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.ศึกษา พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2545) ในการออกแบบการเรียนรู้โดยเริ่มจากการออกแบบหน่วยงานการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นส่วนที่นำมาตราฐานการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะบรรลุตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือไม่อยู่ที่ขั้นตอนนี้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เป็นการออกแบบที่มีกระบวนการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยยึดผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้จึงต้องเริ่มต้นจาก

1. การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. กำหนดชิ้นงานที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติ
3. กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงาน
4. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกันทุกขั้นตอน

องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

1. หัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
3. สาระสำคัญ
4. สาระการเรียนรู้
5. ชิ้นงานหรือภาระงาน
6. การประเมินผล
7. กิจกรรมการเรียนรู้
8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

กระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน คือเริ่มจากการกำหนดมาตรฐานเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงกำหนดว่าร่องรอยหลักฐานอะไรที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ ที่สะท้อนความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด แล้วจึงวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สิ่งสำคัญของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

1. การจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยต้องให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีที่ระบุไว้ในหน่วยนั้นๆ
2. การวัดประเมินผลชิ้นงานหรือภาระงาน ที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ ควรเป็นการประเมินการปฏิบัติหรือแสดงความสามารถของผู้เรียน

3. ชิ้นงานหรือภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ควรเชื่อมโยงมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ครอบคลุมประมาณ 1 หรือ 2 มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

4. มีความยืดหยุ่นในกระบวนการ และขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เช่น อาจเริ่มต้นจากการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปี หรืออาจเริ่มจากความสนใจของผู้เรียนหรือสภาพปัญหาของชุมชนก็ได้

เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ผู้เขียนขอแนะนำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้

แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

1. การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี

เพื่อเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละชั้นปีอาจจะระบุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมากกว่า 1 ตัวชี้วัดชั้นปี และแต่ไม่ควรมากเกินไป ซึ่งอาจเป็นมาตรฐานจากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระก็ได้

2. การกำหนดสาระสำคัญ เป็นการเขียนในลักษณะความคิดรวบยอด

3. การกำหนดสาระการเรียนรู้

เป็นการกำหนดเนื้อหา และทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้อาจนำมาจากสาระการเรียนรู้แกนกลางของตัวชี้วัดชั้นปีของหน่วยการเรียนรู้ นั้นๆ มาตรฐานและตัวชี้วัดอาจสอนหรือฝึกซ้ำๆ ได้ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางขึ้น

4. การกำหนดชิ้นงานหรือภาระงาน

การกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานครูผู้สอนอาจเป็นผู้กำหนด หรือครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนด ซึ่งเป็นชิ้นงานหรือภาระงานที่แสดงถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการคิดขั้นสูงและเป็นร่องรอยหลักฐานที่แสดงว่าบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดในหน่วยนั้นๆ

ตัวอย่างชิ้นงานหรือภาระงาน

- 4.1 งานเขียน เช่น เรียงความ เขียนบรรยายภาพ การเขียนตอบ ฯลฯ
- 4.2 ภาพ/แผนภูมิ เช่น แผนผัง ภาพวาด ตาราง กราฟ ฯลฯ
- 4.3 การพูด เช่น รายงานปากเปล่า
- 4.4 สิ่งประดิษฐ์ เช่น งานประดิษฐ์เศษวัสดุ หุ่นจำลอง ของเล่น ฯลฯ
- 4.5 งานที่มีลักษณะผสมผสานกัน เช่น การทดลอง การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ

5. การประเมินผล

ครูผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดด้วย และควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าถึงวิธีการและเกณฑ์การประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลควรมีลักษณะดังนี้

- 5.1 มีเกณฑ์การประเมินที่เชื่อมโยงมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีที่กำหนดในหน่วยนั้นๆ
- 5.2 อธิบายชิ้นงานหรือภาระงานที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน
- 5.3 มีคำอธิบายคุณภาพงานแต่ละระดับและบ่งบอกคุณภาพงานที่ชัดเจน
- 5.4 การประเมินผลงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติต้องกำหนดแนวการให้คะแนนเพื่อตรวจสอบผู้เรียนมีความรู้อะไร และทำอะไรได้บ้าง ตามที่มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด
- 5.5 ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียน
- 5.6 แจ้งผลการประเมินที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อเทียบเคียงมาตรฐานตัวชี้วัด ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ

6. การออกแบบการจัดกิจกรรม

การออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามมาตรฐานควรมี 3 ลักษณะ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และกิจกรรมรวบยอด ซึ่งมีหลักการสำคัญดังนี้

- 6.1 เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีที่กำหนด
- 6.2 นำไปสู่การสร้างชิ้นงานหรือภาระงานที่แสดงถึงการบรรลุตามมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีของผู้เรียน
- 6.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6.4 มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาสาระ
- 6.5 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 6.6 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 6.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

7. การกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญ ที่สะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญหรือประเด็นหลักในแต่ละหน่วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

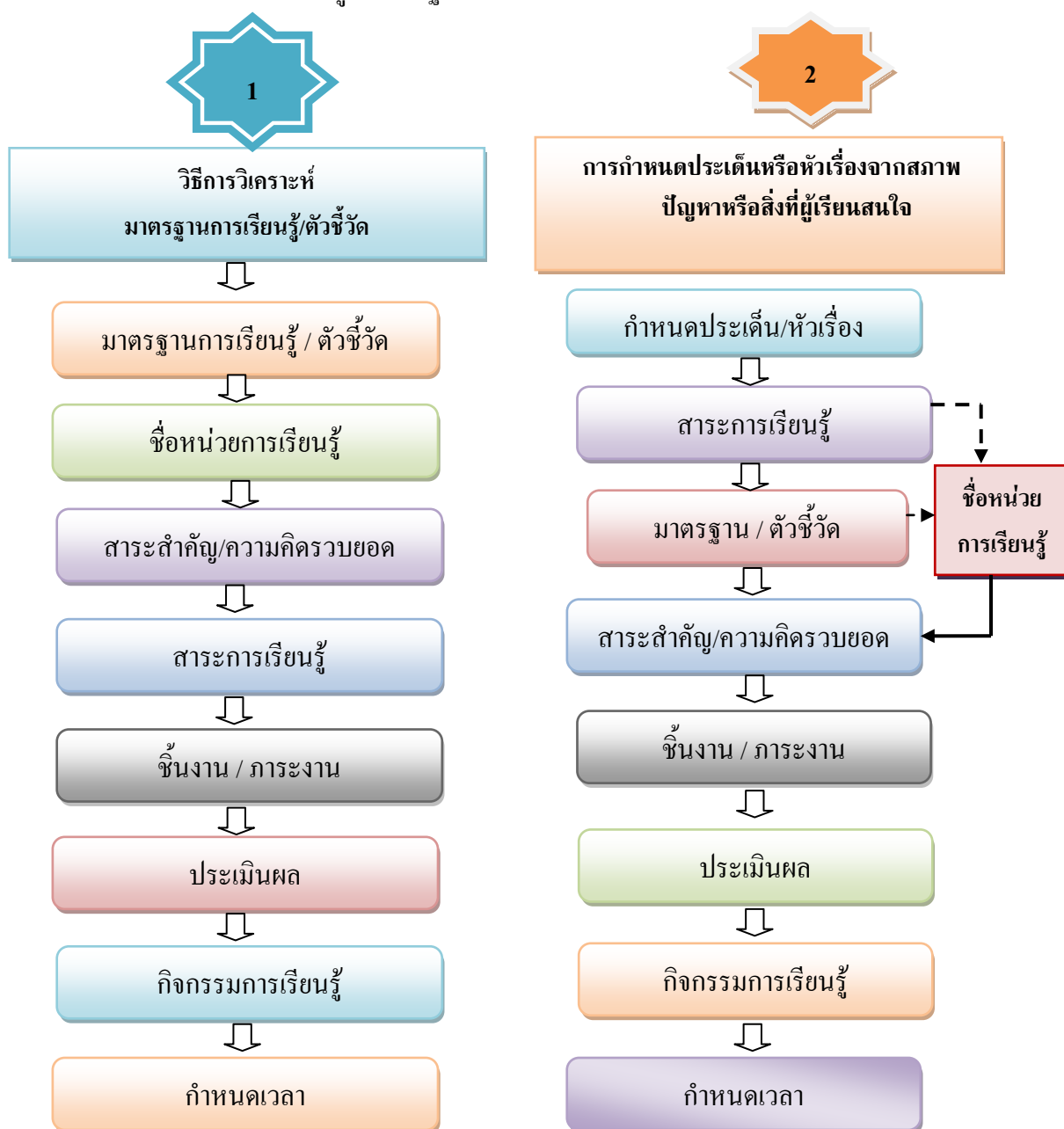
- 7.1 น่าสนใจ อาจเป็นประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือข้อโต้แย้งที่สำคัญ
- 7.2 สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียน
- 7.3 เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน

แหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการพิจารณาชื่อหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) จากความสนใจของผู้เรียนซึ่งอาจได้จากการระดมความคิดหรือสอบถามผู้เรียน
- 2) จากการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน
- 3) จากคำสำคัญ (Keywords) ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้

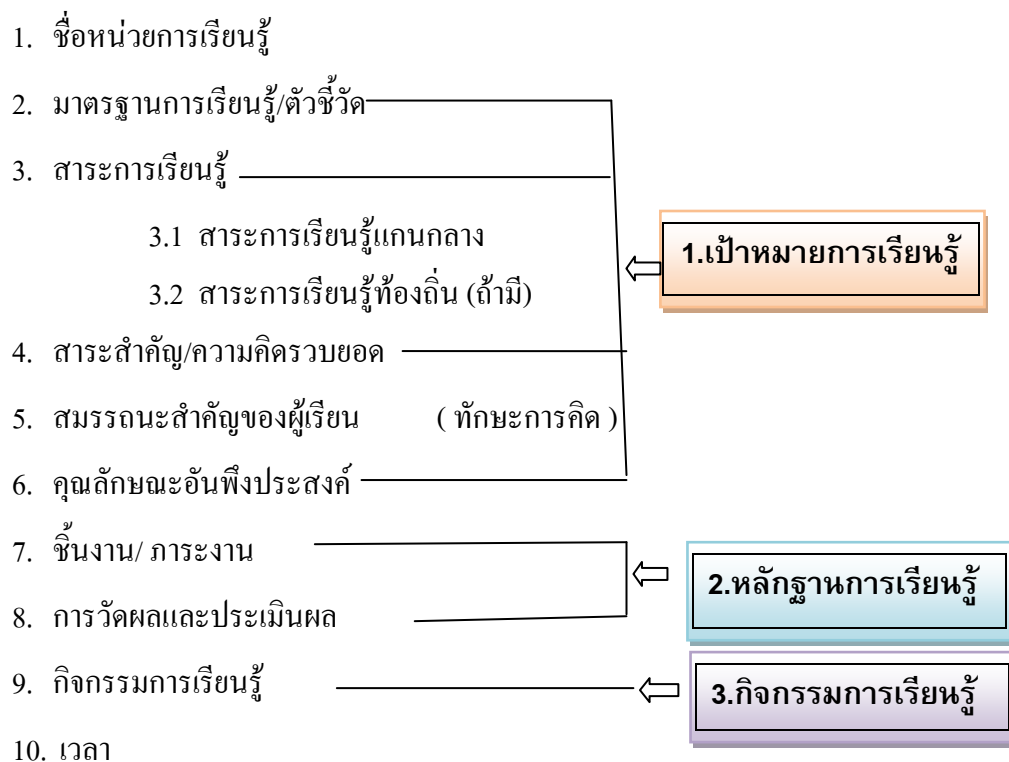
8. การกำหนดเวลาเรียน

การกำหนดเวลาเรียนควรเหมาะสม และเพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี
ขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน อาจกระทำได้ / ลักษณะ ดังนี้

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

ความหมายและลักษณะสำคัญ

1) ชื่อหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ ต้องสะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญหลัก

ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ดังนั้นชื่อหน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

1. น่าสนใจ อาจเป็นประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือข้อโต้แย้งที่สำคัญ
2. สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

2) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ที่นำมาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ ตัวชี้วัดที่นำมาจัดกิจกรรมร่วมกันอาจมาจาก กลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด บางตัวอาจต้องฝึกซ้ำ เพื่อให้เกิดความชำนาญ จึงสามารถกำหนดไว้ได้มากกว่าหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

3) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดได้จากการวิเคราะห์แก่นความรู้แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด รวมถึงสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ในหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ

4) สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้แกนกลางและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ถ้ามี)

5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (ทักษะการคิด)

วิเคราะห์ได้จากตัวชี้วัดแต่ละตัวซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน ได้สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิเคราะห์ได้จากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

7) ชิ้นงาน/ภาระงาน

ชิ้นงาน/ภาระงานที่กำหนดต้องสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนจากการใช้ความรู้และทักษะการคิดที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องตามตัวชี้วัด

ชิ้นงานหรือภาระงาน อาจเป็นสิ่งที่ครูกำหนดให้ หรือครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงานต้องแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นร่องรอยหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะถึง มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน อาจเกิดขึ้นได้ในช่วงการจัดการเรียนการสอน และชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอดที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ออกมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ชิ้นงาน เช่น รายงาน เรียงความ จดหมาย โคลงกลอน หนังสือนิทาน เล่มเล็ก แผนภาพ แผนผัง แผนภูมิ ภาพวาด กราฟ ตาราง งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

ภาระงาน เช่น การพูด/รายงานปากเปล่า การอภิปราย การอ่าน กล่าวรายงาน ใ้ว่าที่ ร้องเพลง เล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ฯลฯ

ลักษณะของงานที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างชิ้นงาน หรือภาระงาน เช่น โครงการ การทดลอง การสาธิต ละคร วิทยุทัศน์ เป็นต้น

8) การวัดและประเมินผล

การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ควรกำหนดการวัดและประเมินผลทั้งในระหว่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ต้องแสดงถึงความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสามารถนำไปกำหนด ชิ้นงาน/ภาระงานเพื่อการ วัดและประเมินผลได้

9) กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการนำเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่การสร้าง ชิ้นงาน/ภาระงาน และสอดแทรกด้วยการใช้ทักษะการคิด กระบวนการตามธรรมชาติวิชาและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

10) เวลา

เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะต้องวิเคราะห์ความเหมาะสม กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ที่ปรากฏใน หน่วยการเรียนรู้จากโครงสร้างรายวิชา

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้น.....เวลา.....

1. เป้าหมายการเรียนรู้

1) ความเข้าใจที่คงทน.....

2) สาระ.....

 มาตรฐานการเรียนรู้.....

 ตัวชี้วัด.....

3) สาระการเรียนรู้.....

4) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด.....

5) ทักษะการคิด.....

6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....

2. การกำหนดหลักฐานผลการเรียนรู้

2.1 ชิ้นงาน/ภาระงาน

2.2 การวัดและประเมินผล

(1) การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(2) การประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สื่อการเรียนรู้)

.....

.....

.....

แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้.....ชั้น.....เวลา.....

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการประเมิน

ระดับการประเมิน 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมากที่สุด

3 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมาก

2 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมปานกลาง

1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	4	3	2	1
1.ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ				
2.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (ทักษะการคิด) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม				
3.ความสอดคล้องของความเข้าใจที่คงทน/สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด				
4.ความสอดคล้องของความเข้าใจที่คงทน/สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับสาระการเรียนรู้				
5.ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ความเข้าใจที่คงทน /สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด และสาระการเรียนรู้				
6.กิจกรรมเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด				
7.กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะการคิด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์				
8.กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน				
9.มีการประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และกิจกรรมการเรียนรู้				
10.ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด				
11. ความเหมาะสม เพียงพอในการกำหนดสื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม				
12. .หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้				
รวม/สรุปผล.....				
เฉลี่ย/สรุปผล.....				

การแปลความหมาย การประเมินหน่วยการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ปรับปรุง 1.51 - 2.50 พอใช้ 2.51 – 3.50 ดี

3.51 -4.00 ดีมาก

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ 6 ประเด็น คือ ความสัมพันธ์/เชื่อมโยงของตัวชี้วัดแต่ละตัวที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ โดยวิเคราะห์ ความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ทักษะการคิด ชิ้นงาน/ภาระงาน และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	ทักษะการคิด	ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
สาระที่ 1 การอ่าน มฐ.ท.1.1 การอ่าน ออกเสียงคำ ข้อความ	การรู้จักหลัก การสะกดคำ การออกเสียง คำ ข้อความ เรื่องราวสั้นๆ และ	1.การอ่านออกเสียงและ บอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรอง	1.ทักษะ การเขียน 2.ทักษะ การอ่าน 3.ทักษะ การสังเกต	1.การอ่าน ออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อย กรอง	1. ฟังและ สังเกตการ อ่านออกเสียง คำหรือ ข้อความและ บทร้อยกรอง

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	ทักษะการคิด	ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
<p>เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่ายๆ ง่ายๆ ทำให้สามารถใช้ภาษาอธิบายความหมาย เขียนและออกเสียงได้ถูกต้อง</p> <p>2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน</p> <p>9. มีมารยาทในการอ่าน</p> <p>สาระที่ 2 การเขียน</p> <p>มฐ.ท.2.1</p> <p>1.คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด</p> <p>6.มารยาทในการเขียน</p> <p>สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย</p> <p>มฐ.ท 4.1</p> <p>1.การเขียนสะกดคำ</p>	<p>บทร้อยกรองง่ายๆ ทำให้สามารถใช้ภาษาอธิบายความหมาย เขียนและออกเสียงได้ถูกต้อง</p>	<p>ง่ายๆที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่มเติม ป.2 ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ รวมทั้งใช้คำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>อื่นประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำที่มีตัวการันต์ - คำที่มีรร - คำที่มีพยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง - คำพ้อง - คำพิเศษอื่นๆเช่น คำที่ใช้ ๓ ฤ ฤา <p>4.มารยาทในการอ่าน</p> <p>5.การคัดลายมือตัวบรรจงเต็ม</p>	<p>4.ทักษะการสรุปลงความเห็น</p> <p>5.ทักษะการแปลความ</p> <p>6.ทักษะการจำแนกประเภท</p>	<p>2. พุด เขียนอธิบาย ตอบคำถาม ความหมายของคำและข้อความที่อ่าน</p> <p>3. การคัดลายมือ</p>	<p>2. สรุปหลักการอ่าน ออกเสียงคำ หรือข้อความและบทร้อยกรอง</p> <p>3. ฝึกอ่าน ออกเสียงคำข้อความหรือบทร้อยกรอง</p> <p>4. พุดเขียนอธิบายตอบคำถาม ความหมายคำและข้อความที่อ่าน</p> <p>5. เลือกอ่านข้อความและบทร้อยกรองตามความสนใจเพื่อพัฒนาการอ่านให้ถูกต้อง</p> <p>6. สังเกตวิธีการเขียน</p>

ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	ทักษะการคิด	ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
และบอกความหมายของคำ 3. การใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ		บรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย 6.มารยาทในการเขียน 7.การสะกดคำการแจกลูกและการอ่านเป็นคำ 8.มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา 9.การผันอักษรกลาง อักษรสูง อักษรต่ำ 10. คำที่มีพยัญชนะ 11.คำที่มีอักษรนำ 12.คำที่ประวิสรรชนีย์ 13.คำที่มี ฤ ฤา 14.คำที่ใช้บัน บรร 15.คำที่ใช้รร 16.คำที่มีตัวการ์นต์ 17.ความหมายของคำ			สะกดคำ การแจกลูก ประสมคำ การอ่านคำ 7. จำแนกองค์ประกอบของคำที่เขียน

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2555 (2553 : 68-69)

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การอ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นและบทร้อยกรอง
 รหัสวิชา/ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 เวลา 8 ชม. ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

1. มาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปี

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1

ตัวชี้วัดที่ 1. การอ่านออกเสียงคำข้อความเรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง
 คล่องแคล่ว

2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน

9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 4 การเขียน มาตรฐาน 2.1

ตัวชี้วัดที่ 1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตัวชี้วัดที่ 6. มารยาทในการเขียน

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน 4.1

ตัวชี้วัดที่ 1. การเขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ

3. การใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ

2. สาระสำคัญ

การรู้จักหลัก การสะกดคำการออกเสียงคำ ข้อความเรื่องสั้นๆและบทร้อยกรองง่ายๆ
 ทำให้สามารถใช้ภาษาอธิบายความหมายเขียนและ ออกเสียงได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 ความรู้

- 1) การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความและบทร้อยกรอง
 ง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่มเติม ป.2 ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ รวมทั้งใช้คำที่ใช้
 เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นประกอบด้วย คำที่มีตัวการันต์ คำที่มีรศ คำที่มี
 พยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง คำพ้อง คำพิเศษอื่นๆเช่น คำที่ใช้ ๗ ฤ ฤา
- 2) การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
- 3) การสะกดคำการแจกลูกและการอ่านเป็นคำ
- 4) มาตรฐานตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา
- 5) การผันอักษรกลาง อักษรสูง อักษรต่ำ
- 6) คำที่มีพยัญชนะ คำที่มีอักษรนำ คำที่ประวิสรรชนีย์ คำที่มี ฤ ฤา คำที่ใช้บัน บรร
 คำที่ใช้รร คำที่มีตัวการันต์ และความหมายของคำ

7) การใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ

3.2 ทักษะกระบวนการคิด

ทักษะการเขียน ทักษะการอ่าน ทักษะการสังเกต ทักษะการสรุปลงความเห็น
ทักษะการแปลความ และทักษะการจำแนกประเภท

3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มารยาทในการอ่านและมารยาทในการเขียน

4. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 1) การอ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรอง
- 2) พูด เขียน อธิบาย ตอบคำถามความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
- 3) การคัดลายมือ

5. การประเมินผล

วิธีการ

- 1) สังเกตการอ่านออกเสียง และการตอบคำถามจากการเรียนรู้
- 2) ตรวจชิ้นงาน/ภาระงาน การคัดลายมือ การทำแบบฝึกหัด
- 3) การทดสอบความรู้หลังเรียน

เครื่องมือ

- 1) แบบสังเกต
- 2) เกณฑ์การให้คะแนนจากการทำชิ้นงาน/ภาระงาน
- 3) แบบทดสอบความรู้ ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

6. กิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ฟังและสังเกตการอ่านออกเสียงคำหรือข้อความและบทร้อยกรอง
- 2) สรุปหลักการอ่านออกเสียงคำหรือข้อความและบทร้อยกรอง
- 3) ฝึกอ่านออกเสียงคำ ข้อความหรือบทร้อยกรอง
- 4) พูดเขียนอธิบาย
- 5) ตอบคำถามความหมายคำและข้อความที่อ่าน
- 6) เลือกอ่านข้อความและบทร้อยกรองตามความสนใจเพื่อพัฒนาการอ่านให้ถูกต้อง
- 7) จำแนกองค์ประกอบของคำที่เขียน

7. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

ใบความรู้ บัตรคำ ใบงาน พจนานุกรม และแบบฝึกหัด

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ : แบบส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
หน่วย การอ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นและบทร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
เรื่อง มาตราตัวสะกด เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น และบทร้อยกรอง ได้ถูกต้องและเข้าใจถึงความหมายของคำ มีความเข้าใจเรื่องมาตราตัวสะกด สามารถอธิบายความหมาย สามารถอ่านออกเสียง การใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำนำไปใช้ในการเขียนรูปแบบต่างๆ เชิงสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถอ่านออกเสียงคำ ข้อความและบทร้อยกรองได้
2. สามารถอ่านออกเสียงคำในมาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตราได้
3. สามารถจำแนกคำในมาตราตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดได้
4. สามารถเลือกคำจากพจนานุกรมไปเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และมีมารยาทในการเขียน

สาระการเรียนรู้

1. การอ่านออกเสียงคำ ข้อความและบทร้อยกรอง
2. ลักษณะของมาตราตัวสะกด มาตราตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา
3. การค้นหาคำจากพจนานุกรมนำมาเขียนและแต่งเรื่องเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นการนำสู่บทเรียน

1. สนุกกับบทร้อยกรอง มาตราตัวสะกด โดยครูให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน

มาตราตัวสะกด

ฝนตกห่าหยก	ไม้บินตกนกบินหนี
แม่ดูนกนกกูมี	กระรอกดีสีตุกไส
ต้นกนกนกดวง	กินไข่วกนกเจ็ดใบ
จิ้งจกตกฝาไป	ปกเสื้อใช้ปีกนกงาม

ครูสุ่มผู้เรียนแบบกระจายประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เรียนทั้งหมดอ่านทีละคน

2. ผู้เรียนเล่นเกม “น้ำขึ้น น้ำลง” เพื่อสังเกตการณ์จำแนกเสียงคำที่มีตัวสะกดแม่กบ และแม่กด โดยครูพูดเป็นคำๆ เช่น ถ้าครูพูดคำว่า “พบ” ผู้เรียนยื่นขึ้น คำว่า “กด” ผู้เรียนนั่งลง และคำอื่นๆ โดยครูหรือผู้เรียนร่วมกันกำหนดคำที่สะกดด้วยแม่กบ และแม่กด ครูอาจให้ผู้เรียนคิดหาคำมาเล่นเกมกันเองอีกก็ได้

ขั้นพัฒนาการเรียนรู้

3. ครูผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับคำในบทร้อยกรอง และร่วมกับผู้เรียนอภิปรายคำเพื่อนำไปสู่มาตราตัวสะกด ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 ลักษณะของมาตราตัวสะกด 8 มาตรา
 - 3.2 การจำแนกประเภทมาตราตัวสะกดทั้ง 8 มาตรา
 - 3.3 มาตราตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา
 - 3.4 การอ่านและการเขียนคำในมาตราตัวสะกด 8 มาตรา
4. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อจำแนกคำในบทร้อยกรอง ตามมาตราตัวสะกด 8 มาตรา โดยเขียนเป็นแผนภูมิ
5. ผู้เรียนร่วมกันสรุปลักษณะของมาตราตัวสะกด และมาตราตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน/ภาระงาน

6. กลุ่มผู้เรียนเดิมส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลากประเภทของชิ้นงาน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานคนละ 1 ชิ้นงาน ดังนี้
 - 6.1 แต่งประโยคอย่างน้อย 10 ประโยค
 - 6.2 เขียนนิทานสั้นๆ 1 เรื่อง
 - 6.3 เขียนบทร้อยกรองง่ายๆ
7. เมื่อผู้เรียนจับฉลากประเภทของชิ้นงานได้แล้ว ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันค้นหาคำในพจนานุกรมแล้วนำคำเหล่านั้นมาสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ผู้แทนกลุ่มจับฉลากได้
8. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อให้เพื่อร่วมวิพากษ์วิจารณ์ และปรับปรุงผลงานให้สมบูรณ์

ขั้นการวัดและประเมินผล

9. ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงานที่นำเสนอและอภิปรายร่วมกันเรื่องมาตราตัวสะกด
10. ครูสรุปบทเรียน

ขั้นเผยแพร่ผลงาน

11. นำผลงานไปให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองชื่นชม หรือลงในวารสารของโรงเรียน

สื่อการสอน

1. แผนภูมิบัตร้อยกรอง
2. ใบความรู้ หนังสือเรียน
3. บัตรคำมาตราตัวสะกด
4. ใบงาน

บันทึกข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกผลหลังกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (เก่ง ดี มีสุข)

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

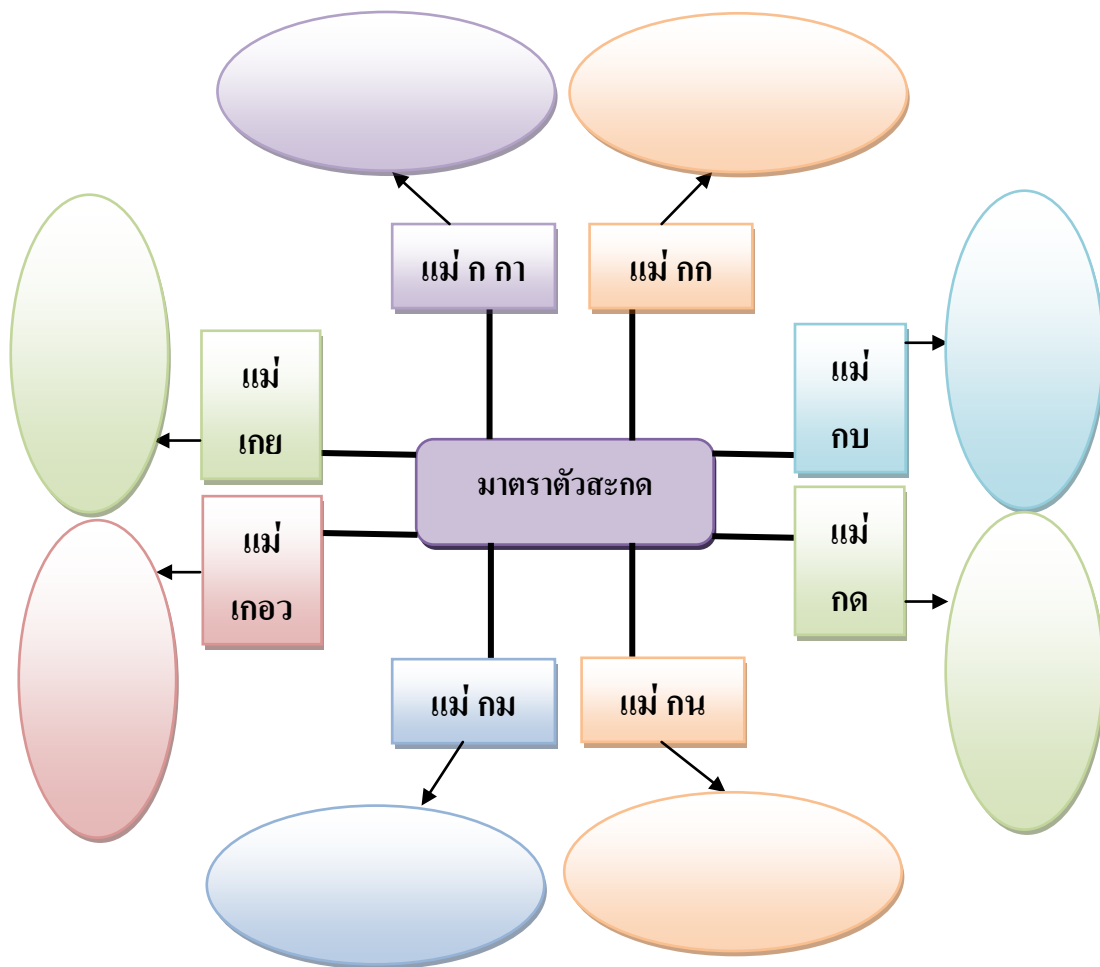
.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

...../...../.....

ตัวอย่าง ใบงานจำแนกคำในมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิด
 กลุ่มที่.....เลขที่.....ถึง.....

ตัวอย่าง แบบประเมินผลงานการนำเสนอของกลุ่ม

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนน/ ผู้ประเมิน			
		ครูผู้สอน	กลุ่มตนเอง	กลุ่มเพื่อน	รวม
1. คำตามมาตรฐานตัวสะกดที่นำเสนอถูกต้อง					
2. จำนวนมาตรฐานตัวสะกดได้ถูกต้อง					
3. การอ่านออกเสียงคำ ประโยค ข้อความในแผนภูมิถูกต้อง ชัดเจน					
4. ผลงานออกแบบถูกต้องและเหมาะสม					
5. ทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ					
รวม					

ตัวอย่าง แบบประเมินผลงานเขียนจากจินตนา (การเขียนเชิงสร้างสรรค์)

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน				รวม	หมายเหตุ
		เนื้อหาเหมาะสมกับงาน	ออกแบบชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์	การใช้ภาษาเหมาะสม	งานสะอาดเรียบร้อย		

**ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ : แบบพัฒนากระบวนการคิด
ด้วยการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ**

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
หน่วย การอ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นและบทร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
เรื่อง การสะกดคำ การแจกลูกประสมคำ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสะกดคำ การแจกลูก และการอ่านเป็นคำเข้าใจความหมายของคำ การคัดลายมือตัวบรรจง
เต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย และมีมารยาทในการเขียน

สาระสำคัญ

การสะกดคำ การแจกลูกประสมคำ และการอ่านคำ ประโยคอย่างเข้าใจ การอ่านออกเสียง
คำ ข้อความ และเรื่องสั้น ได้ถูกต้องสามารถอธิบายความหมายของเรื่องที่อ่าน และมีมารยาท
ในการอ่าน และการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถสะกดคำ แจกลูกประสมคำได้
2. สามารถอ่านออกเสียงคำ ประโยค ข้อความ และนิทานได้
3. สามารถอธิบายความหมายของคำ ประโยค ข้อความ นิทานได้
4. มีความเข้าใจและมีความรู้สึกรักต่อเรื่องที่อ่าน โดยเสนอแนะแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้
อย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการอ่าน
5. สามารถคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทยได้

สาระการเรียนรู้

1. การสะกดคำ การแจกลูกประสมคำ การอ่านออกเสียงคำ ประโยค ข้อความ และนิทาน
2. การอ่านวิเคราะห์นิทานเรื่อง “อึ่งอ่างกับวัว”
3. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นการนำสู่บทเรียน

4. สนุกกับคำศัพท์ โดยครูให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน
5. ครูนำบัตรคำมาให้ผู้เรียนสะกดคำทีละใบพร้อมกัน แล้วร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะของคำ

ขั้นพัฒนาการเรียนรู้

6. ครูอธิบายกรอบการคิดด้วยการใช้คำถามหมวดการคิด 6 ใบ ดังนี้
 - หมวดสีเขียว การใช้คำถามที่กระตุ้นให้เสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง
 - หมวดสีแดง การใช้คำถามเพื่ออธิบายความรู้สึกต่อข้อมูล เรื่องราวที่อ่าน
 - หมวดสีเหลือง การใช้คำถามเพื่อค้นหาข้อดี หรือจุดเด่นของข้อมูล เรื่องราวที่อ่าน
 - หมวดสีดำ การใช้คำถามเพื่อระบุสาเหตุของปัญหา ความไม่สมบูรณ์ ความล้มเหลว
 - หมวดสีเขียว การใช้คำถามเพื่อเสนอวิธีแก้ไข การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ดีกว่าทางเลือกใหม่
 - หมวดสีฟ้า การใช้คำถามเพื่อตัดสินใจ หรือสรุปข้อมูล เช่น ข้อคิดความรู้สึกที่ได้รับ
7. ครูเล่าอ่านนิทานเรื่อง “แม่โง่งอากับวัว” ให้ผู้เรียนอ่านนิทานในแผนภูมิพร้อมกัน แล้วครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย สรุปเรื่องแม่โง่งอากับวัว โดยใช้คำถามในการวิเคราะห์นิทาน โดยเชื่อมโยงด้วยการใช้คำถามเกี่ยวกับอะไร เราสามารถมองข้อมูลอะไรได้บ้างจากการคิดด้วยหมวด 6 ใบ เป็นต้น
8. ผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน
9. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ละ เท่าๆ กัน แล้วแจกนิทานเรื่อง “โง่งอากับวัว” แล้วชี้แจงให้ผู้เรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเป็นเจ้าของหมวดความคิด 6 ใบ คนละ 1 สี เพื่อเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการคิดตามทิศทางของสีหมวด โดยสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มสามารถเสนอความคิดเพิ่มเติมได้จนสมบูรณ์ชัดเจนที่สุด ในการคิดตามสีของหมวดแต่ละใบในแต่ละครั้ง
10. ครูแจกใบงานการอ่านวิเคราะห์นิทาน “โง่งอากับวัว” ด้วยการ ใช้คำถามหมวดความคิด 6 ใบ ให้ผู้เรียนกลุ่มละ 1 ชุด ให้ผู้เรียนแสดงการวิเคราะห์นิทาน โดยตอบคำถาม จากกรอบคำถามหมวดความคิด 6 ใบที่กำหนดให้ โดยทำลงในกระดาษปรีฟที่แจกให้ ดังนี้
 - หมวดความคิด 6 ใบ เช่น เราสามารถวิเคราะห์นิทาน ดังนี้
 - หมวดสีเขียว บอกข้อมูลที่เป็นชื่อเรื่อง สาระสำคัญของเรื่อง ตัวละคร ฉาก เป็นต้น
 - หมวดสีแดง อธิบายความรู้สึก (สงสาร เศร้า สะเทือนใจ ประทับใจ เป็นต้น) ที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ฉาก บทสนทนาของแม่โง่งอากับลูกโง่งอ
 - หมวดสีเหลือง ระบุข้อดี จุดเด่นของเรื่อง ตัวละคร ส่วนที่ดี หรือคำพูดที่ประทับใจ การกระทำที่ดีของแม่และลูกโง่งอที่สามารถเป็นแบบอย่างได้
 - หมวดสีดำ ระบุสาเหตุของปัญหา ความล้มเหลวของการสื่อสารระหว่างลูกโง่งอากับแม่โง่งอ

หมวดสีเขียว เสนอวิธีแก้ไข ทางเลือกใหม่ในการสื่อสารระหว่างลูกอึ่งอ่างกับแม่อึ่งอ่าง เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีกว่า

หมวดสีฟ้า สรุปข้อคิด ความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

ขั้นสรุป

11. ครูสุ่มผู้เรียน 1-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานการอ่านวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน เพื่อร่วมกันเสนอข้อมูลการวิเคราะห์เพิ่มเติม ครูแสดงความชื่นชมต่อความร่วมมือ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่แสดงถึงการวิเคราะห์ของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความคิด เป็นระบบ มีเหตุผลอย่างละเอียดรอบคอบขึ้น ผู้เรียนนำเทคนิคการคิดหมวด 6 ไปไปใช้บ่อยๆ จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์แยกแยะ และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล จนเป็นนิสัยติดตัวไปตลอด
12. ครูให้ผู้เรียนคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทยตามข้อความ ที่ครูแจกให้ คนละ 1 จบ

ขั้นการวัดและประเมินผล

13. ครูประเมินผลงานการอ่านสะกดคำ แจกลูกประสมคำ และอ่านวิเคราะห์หน้าชั้นจากคำตอบ คำถามของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ตามเกณฑ์การประเมิน
ครูประเมินผลการคัดลายมือ ตามเกณฑ์ที่กำหนด

สื่อการสอน

1. ใบความรู้ หนังสือเรียน เรื่องการสะกดคำ การแจกลูกประสมคำ
2. บัตรคำการสะกดคำ การแจกลูกประสมคำ
3. แผนภูมินิทานเรื่อง “อึ่งอ่างกับวัว”
4. ใบงานการวิเคราะห์หน้าชั้นตามกรอบหมวดความคิด 6 ใบ
5. ใบงานข้อความ การคัดลายมือ

บันทึกข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกผลหลังกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (เก่ง ดี มีสุข)

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

...../...../.....

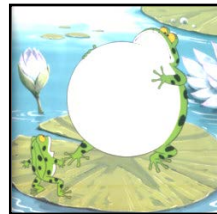
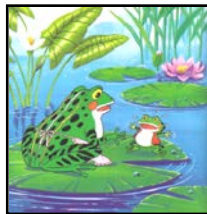
ใบความรู้เรื่องอึ่งอ่างกับวัว

เรื่อง อึ่งอ่างกับวัว

วัวตัวหนึ่งเที่ยวเล็มหญ้ากินอยู่ชายทุ่ง ขณะที่เล็มหญ้าอยู่ริมคู เผอิญย่างเท้าไปเหยียบลูกอึ่งอ่างครอกหนึ่งเข้าตายเกือบหมด เหลืออยู่เพียงตัวเดียว ครั้นแม่อึ่งอ่างกลับมาจากหากิน ลูกอึ่งอ่างที่ไม่ตายจึงเล่าเรื่องให้แม่ฟัง “แม่ แม่ เมื่อก็มีสัตว์ตัวหนึ่งใหญ่โตจริง ๆ มาเหยียบลูกของแม่ตายหมดเลย เหลือฉันเพียงตัวเดียวเท่านั้น”

แม่ถามว่า “สัตว์อะไรจึงใหญ่หนักหนา ใหญ่เท่านี้ได้ไหม” ว่าแล้วแม่อึ่งอ่างก็พองตัวขึ้น ลูกอึ่งอ่างตอบว่า “มันใหญ่กว่านั้นอีกแม่” แม่อึ่งอ่างก็พองตัวขึ้นอีก แล้วถามลูกว่า “เท่านี้ได้ไหม” ลูกตอบว่า “นั่นมันยังไม่ได้ครึ่งตัวของมันเลย” แม่ได้ฟังดังนั้นมีความขัดเคืองนึกแต่ในใจว่า โฉนดมันจึงจะทำตัวโตเท่าเทียมสัตว์นั้นไม่ได้ เมื่อคิดดังนั้นแล้วก็ค่อย ๆ พองตัวขึ้นทีละน้อย ๆ จนเกินขนาดต้องแตกตายอยู่กับที่

“จากนิทานอีสป”

ตัวอย่าง แบบประเมินการอ่านวิเคราะห์ด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ
ชื่อกลุ่ม.....ชั้นประถมศึกษาปีที่.....

พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	มาก (2)	ปานกลาง (1)	น้อย (0)	
1. หมวกสีเขียว : บอกสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้				
2. หมวกสีแดง : อธิบายความรู้สึกที่มีต่อเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร มาก บทสนทนาของเรื่องที่อ่านได้				
3. หมวกสีเหลือง และสีดำ: ระบุข้อดี จุดเด่นของเรื่อง ตัวละคร ส่วนวนที่ดี หรือคำพูดที่ประทับใจ ระบุสาเหตุ ของปัญหา ความล้มเหลวของการกระทำที่ดีของแม่และ ลูกซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างได้				
4. หมวกสีเขียว : เสนอวิธีแก้ไข ทางเลือกใหม่ในการ สื่อสารระหว่างลูกซึ่งอ่ากับแม่ซึ่งอ่าเพื่อเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ดีกว่าได้				
5. หมวกสีฟ้า : สรุปข้อคิด ความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับ จากเรื่องที่อ่านที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
รวมคะแนน				

เกณฑ์การประเมิน

- 2 หมายถึง ตอบคำถามสอดคล้อง ถูกต้อง ชัดเจน และมีเหตุผล
- 1 หมายถึง ตอบคำถามได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร
- 0 หมายถึง ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

สรุปผลคะแนน

- 8-10 คะแนน ระดับคุณภาพ ดี
- 5-7 คะแนน ระดับคุณภาพ พอใช้
- 0-4 คะแนน ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

ตัวอย่าง แบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน
ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	มาก (2)	ปานกลาง (1)	น้อย (0)	
1. ความตั้งใจในการทำกิจกรรม				
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น				
3. การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด				
4. ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมาย				
5. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการทำงาน				
รวมคะแนน				

เกณฑ์การประเมิน

- 2 หมายถึง ปฏิบัติจนเกิดคุณภาพของงาน
1 หมายถึง แสดงถึงความพยายามที่จะปฏิบัติให้มีคุณภาพ
0 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติเพียงบางครั้ง

สรุปผลคะแนน

- 12-15 คะแนน ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
8-11 คะแนน ระดับคุณภาพ พอใช้ ผ่านเกณฑ์
0-7 คะแนน ระดับคุณภาพ ปรับปรุง ไม่ผ่านเกณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอลเดีย สแควร์. 2540.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. การพัฒนาการคิด : การสอนสอดแทรก
การคิดในการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.
- _____. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2553.
- _____. ตัวชี้วัดและกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.
- _____. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : ไอลเดีย สแควร์. 2540.
- ทิสนา แคมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- สนิท สัตโยภาส. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาการคิดระดับสูง. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่. 2549.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. เรื่องนำสู่สู่การใช้หลักสูตรแกนกลาง '51. กรุงเทพฯ : บริษัท
อักษรเจริญทัศน์ จำกัด. 2551.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายชูเกียรติ	ด้านธนทรัพย์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายสุขุม	พรหมเสน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายนิพล	เมืองชมภู	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายนพคุณ	จันต์วงษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม ฯ สพป.พะเยา เขต 1

ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้เขียน

นางกิตติมา	จันท์บรรจง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
------------	------------	---

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์เอกสาร

ดร.เกตุมณี	มากมี	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
น.ส.รัตนทิพย์	เอื้อชัยสิทธิ์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพป.นันทบุรี เขต 1
นางศรีนวล	คงสมพงษ์	ครูเชี่ยวชาญ สพป.พะเยา เขต 1

ผู้พิสูจน์อักษร

น.ส.สุพิน	ไชยจำเริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
น.ส.ศัชรินทร์	มหาวงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
นางจุฑารัตน์	ธาราเวชรักษ์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่ง สพป.พะเยาเขต 1
นางจริยา	ณ ลำปาง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน สพป.พะเยาเขต 1

ผู้ออกแบบปกและตกแต่งภาพประกอบ

นางสาวศิริวรรณ	ไชยวงศ์	ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 46 (ดอกคำใต้) สพป.พะเยา เขต 1
----------------	---------	--